

—● Het nieuwe gezicht van CompUsers (1) ●—

Over webservers en content management systemen

Jan den Ouden

Na jarenlange trouwe dienst werd het tijd voor een nieuwe server voor de website van CompUsers. Niet alleen vanwege slijtage en het risico van storing, maar ook door de opeenstapeling van noodreparaties aan de software. Op een gegeven ogenblik nadert dan het moment dat niemand meer precies weet hoe alles in elkaar steekt en de server een 'black box' dreigt te worden. Een ondoordringelijk geheim, waarvoor je bij storingen beter de hulp van een wichelroedeloper of sjamaan kunt invoeren, dan van een ICT-deskundige.

Met de in december 2012 in gebruik genomen nieuwe server is nu alles weer 'up to date'. Behalve (helaas) de web-site, die nog steeds op een stokoude Drupal-versie met een hoog Voodoo-gehalte draait.

Ook hierin zal de komende maanden verandering komen door een update naar de meest actuele versie. Wat ik daarvan gezien heb, belooft de moeite waard te zijn. Met name de 'responsieve' schermen, die ook op tablets en smartphones goed leesbaar zijn.

Daarnaast wordt binnen het bestuur nagedacht over een meer interactieve inhoud, met actueel nieuws en links op computergebied. Mocht u interesse en/of ervaring op dit gebied hebben, schroom dan niet om met het bestuur contact op te nemen. De webredactie kan zeker nog nieuwe leden gebruiken!

In de komende maanden wil ik u op de hoogte houden van wat je bij zo'n verjongingsproces allemaal kunt tegenkomen. Deels op basis van de rapportage van het webteam, dat de afgelopen maanden verantwoordelijk was voor de verhuizing naar de nieuwe server. Aangevuld met eigen ervaringen met websites, en een proefopstelling die ik thuis op mijn laptop geïnstalleerd heb om een en ander uit te proberen. Zodat iedereen die daar belangstelling voor heeft dit zelf kan uitproberen (en erop kan reageren) en daar zijn/haar voordeel mee kan doen bij het opzetten van een eigen website.

Keuze server

Allereerst de keuze van de server. Op een 'gewone' html-server - zoals die overall wordt aangeboden - kunt u prima een eigen website laten draaien die bestaat uit met html opgemaakte pagina's, eventueel aangevuld met cgi- en Java-scripts (geen php).

Met een goede html-editor (gratis, een paar tientjes of honderden euro's) is het met behulp van het moderne html 5 en css 3, wizards en wat creativiteit prima mogelijk om een professioneel uitziende homepage te maken die voor gewoon huis-tuin-en-keukengebruik uitstekend voldoet.

Ook 'webpace' is geen probleem, want de meesten van ons hebben dat al en beschikken (soms onbewust) over één (of meer) gratis homepages: als lid van de HCC, bij hun internet-provider, telefoon/kabelmaatschappij, enz.

Het enige wat ontbreekt is een eigen domeinnaam (www.uwnaam.nl), want die wordt over het algemeen bij zo'n gratis homepage niet meegeleverd. Met als gevolg dat zo'n website alleen bereikbaar is via bijvoorbeeld: '<http://home.hccnet.nl/uwinlognaam/index.htm>'.

Niet echt handig, maar er zijn heel wat commerciële providers die een 'punt.NL-domeinnaam' voor minder dan een euro per maand aanbieden (en voor een euro méér samen met wat webpace én een e-mailadres op uw domeinnaam). Maar u kunt ook volstaan met alleen het huren van een

domeinnaam en die laten verwijzen (een 'redirect' instellen) naar een 'gratis' homepage elders.

Verder is het goed te weten dat voor die domeinnaam de provider slechts als tussenpersoon fungeert, dat het domein bij een centrale organisatie op uw naam geregistreerd staat en u dit, wanneer u van provider wisselt, gewoon kunt meeverhuizen. Wanneer u een beetje handig bent met een web-editor en niet opziet tegen wat gestoei met html, stijlbladen (css) en een beetje programmeerwerk, dan voldoet zo'n oplossing prima. Ook zonder programmeerkennis kunt u bij Google (zie SoftwareBus 2012-6) en talloze providers terecht voor website-bouwpakketten, waarbij u met plakken-en-knippen volgens het Lego-principe een website in elkaar zet. Voordelen van deze oplossing zijn: snel, goedkoop en geen technische hoogstandjes nodig, zodat deze voor persoonlijk gebruik en een kleine vereniging uitstekend voldoet.

Shared hosting

Voor een wat grotere vereniging (zoals CompUsers) is dit echter minder geschikt, vanwege het ontbreken van een database (voor het ledenbestand). Daarnaast gelden beperkingen als: het aantal mensen dat de website onderhoudt (veiligheid), de kwetsbaarheid voor hackers (idem) en de toegestane hoeveelheid dataverkeer (bereikbaarheid). Op dat moment kom je terecht bij commerciële providers (webhosters), die professionele webspace in alle maten en soorten aanbieden.

De eenvoudigste (en goedkoopste) oplossing is 'shared hosting', waarbij u samen (shared) met vele anderen een stukje van een server (host) huurt. U bent daarbij weliswaar afhankelijk van de provider voor de kwaliteit van de server, bedrijfszekerheid, het aantal gebruikers per server, e.d., maar over het algemeen zijn de prestaties zeer behoorlijk en zijn deze voor veeleisend persoonlijk en klein zakelijk gebruik meer dan voldoende. Een belangrijk voordeel is verder dat de provider de veiligheidsupdates van de programma-tuur voor zijn rekening neemt, virus- en spamfilters installeert en regelmatig backups maakt.

De eenvoudigste vorm is de al genoemde eigen homepage (Basic Webspace) met domeinnaam en e-mailadres, een wizard voor de opbouw van de webpagina en wat voorgeprogrammeerde scripts (blogs, fotogalerij, e.d., echter zonder database). Allemaal wat fors en solider opgezet dan de 'gratis' accounts en over het algemeen ook voorzien van een redelijk goede beveiliging tegen spam, hackers, enz. Kosten vanaf ca. € 3,- per maand.

In theorie zou u hierop zelf een server met php-script en database kunnen installeren, maar dan ontstaat voor de provider een veiligheidsprobleem wanneer u zo'n site niet goed dichttimert en steeds van de laatste updates voorziet. Dat vergt specialistische kennis en wanneer u die niet, of in

onvoldoende mate, bezit, bestaat gereede kans dat niet alleen uw eigen website gehackt wordt, maar als het een beetje tegenzit ook die van uw medegebruikers waarmee u de server deelt. Op dat moment ontstaat een complexe schuldvraag, en dat is de reden waarom de meeste providers dit verbieden. Als alternatief stellen zij door hen voorgeïnstalleerde sites met database en php beschikbaar, waarbij zij dan de veiligheidsaspecten voor hun rekening nemen. Kosten vanaf ca. € 6,- per maand. Daarvoor krijgt u vaak tevens de beschikking over voorgeïnstalleerde versies van de populairste CMS-programma's (WordPress, Joomla, Drupal, etc.; zie hierna).

Virtual server

Mocht een 'shared' oplossing nog niet genoeg zijn, bijvoorbeeld omdat u tientallen klanten tegelijkertijd verwacht, of gewoon geheel zelf de server wilt inrichten, dan bestaan er allerlei andere oplossingen, met meer mogelijkheden (en uiteraard kosten), zoals: de virtual server, de dedicated server, enz. Waarbij (zoals CompUsers) u ook een complete server kunt huren die zich bij een provider in een rek bevindt en die u dan helemaal zelf inricht.

De onze staat ergens in Straatsburg, maar dat betekent natuurlijk niet dat het webteam iedere keer daarvoor in de auto moet stappen. Nog afgezien van het feit dat de provider geen behoefte heeft aan allerlei ongeregeld bezoek in zo'n klimaatgeregelde serverruimte. Dat bezoek is ook niet nodig, want ook zo'n server is gewoon via internet bereikbaar.

Scheiding der geesten

Net als in de gewone maatschappij heb je ook in de webwereld twee soorten mensen: techneuten en alfamensen. De techneut vindt het heerlijk om de soldeerbout bij de hand te hebben en draait zijn hand niet om voor wat ingewikkeld programmeerwerk, terwijl de alfa al zenuwachtig wordt van het verwisselen van geheugenchips in een laptop.

Bij een persoonlijke website speelt dat probleem maar in beperkte mate, omdat u daarin (bij gebrek aan een alternatief) zult moeten roeien met de riemen die u zelf ter beschikking hebt.

Bij grotere organisaties spelen andere overwegingen een doorslaggevende rol, zoals een strikte organisatorische scheiding tussen techniek en inhoud.

Techniek, dat zijn die techneuten, die binnen een organisatie spullen aankopen, dingen installeren en netwerken beheeren. Kortom, ervoor zorgen dat die dingen zodanig werken dat iemand zonder ICT-opleiding daar na een dag training mee aan de gang kan.

Content Management Systemen

In die behoefte wordt voorzien door 'Content Management Systemen (CMS)', zoals WordPress, Joomla, Drupal, enz.

Veelal in eerste instantie ontwikkeld binnen grote organisaties, zijn een aantal daarvan via gebruikersgroepen als open source een zeer succesvol eigen leven gaan leiden.

Kenmerkend voor CMS'en is (zoals de naam aangeeft) een strikte scheiding tussen techniek en inhoud, waarbij 'de techniek' verantwoordelijk is voor de installatie en de veiligheid-supdates, terwijl de inhoud (content, informatiestroom) daarvan geheel afgeschermd is en daar zelfs niet bij kan, want binnen een dergelijk systeem 'ziet' een auteur alleen maar een tekstverwerkingsscherm, zoals hij/zij gewend is van Word, Open/LibreOffice, enz. Daarop kan de tekst ingevoerd en vormgegeven worden, voorzien van illustraties, links naar andere websites, e.d., zonder dat enige bijzondere kennis van html of andere programmeertalen nodig is en zonder dat ook maar iets van het achterliggende systeem zichtbaar wordt.

Veel organisaties gaan zelfs een stap verder en laten een bijdrage eerst als tekstbestand bij een Webredactie aanleveren. Dat beperkt niet alleen het aantal mensen dat toegang heeft

tot het systeem, maar biedt deze redactie ook de gelegenheid om alle bijdragen te ontdoen van allerlei niet-compatibele zaken die het systeem zouden kunnen verstoren. Want helaas lopen die twee werelden nog steeds niet geheel synchroon, waarbij niet-professionele auteurs vaak vergeten een tekst door de spellingcontrole te halen en een hekel hebben aan stijlwijzers. Hetzelfde geldt voor de opmaak, die meestal al grotendeels in het systeem is voorgeprogrammeerd, waardoor extra, door de auteur toegevoegde, opmaak alleen maar verstorend kan werken. Naast illustraties waarvan de resolutie te hoog of te laag is, zijn er nog veel meer zaken waarmee je een onervaren auteur beter niet kunt belasten, om de drempel zo laag mogelijk te houden.

Na invoer in het systeem door een lid van de Webredactie is het artikel zichtbaar voor de overige redactieleden, die daar commentaar op kunnen leveren. Hoewel in het systeem opgenomen, is de bijdrage nog niet zichtbaar voor de gewone gebruikers van de website (de 'front end'). Dat is pas het geval zodra (na akkoord door de redactie) de contentmanager(s), die een bredere toegang tot het systeem hebben, de bijdrage op een specifieke plek op de website hebben geplaatst en aan de leader naar de frontpage (via het bekende [Meer ...] hebben gekoppeld.

U ziet, een helder hiërarchisch systeem, afgeschermd met persoonlijke wachtwoorden, zodat maar een zeer beperkt aantal mensen toegang heeft tot 'de ingewanden'.

Uw eigen thuisserver

In een volgend artikel wil ik met u doornemen hoe u thuis zelf zo'n Drupal-systeem zou kunnen inrichten om daar ervaring mee op te doen.

Daarvoor is een server met database + php nodig (plus nog wat bijkomende programma's).

Die kunt u zelf op internet bij elkaar zoeken en op elkaar afstemmen. Maar gelukkig zijn er mensen die dat al voor u gedaan hebben en (gratis) kant-en-klare pakketten aanbieden. Uit dit aanbod heb ik XAMPP gekozen, waarmee u zonder technische hoogstandjes zelf een server op uw pc kunt installeren om een en ander eens uit te proberen. Een dergelijke server is vrijwel identiek aan die van veel providers, behalve dan dat de uwe totaal onbeveiligd is!

Echter, voor een proefopstelling thuis is dit niet van belang (en een beveiliging - met wachtwoorden - alleen maar lastig), maar dit betekent wel dat die server onder géén beding vanuit het internet bereikbaar mag zijn! Ook niet om het 'even' te proberen.

Dit is overigens geen manco van het programma, maar een bewuste keus, omdat het 'dichtspijkeren' van een server nogal wat werk vergt en voor een lokale proefversie overbodig is. Nog afgezien van het risico dat de thuis aangebrachte beveiligingen in conflict kunnen komen met die van uw provider en u zich vervolgens 'een aap zoekt' naar de oorzaak van vreemde foutmeldingen.

Voordeel van zo'n thuisserver is dat u een lokaal werkend origineel van uw website hebt en daarvan vervolgens een kopie uploadt naar uw provider. Mocht daar iets mis gaan, dan kunt u altijd nog op het origineel terugvallen. Verder biedt zo'n opstelling het voordeel dat u aanpassingen aan de website eerst thuis kunt uitproberen op comptabiliteitsproblemen en hun afhankelijkheid van andere modules (die niet altijd geïnstalleerd of geactiveerd zijn).

XAMPP

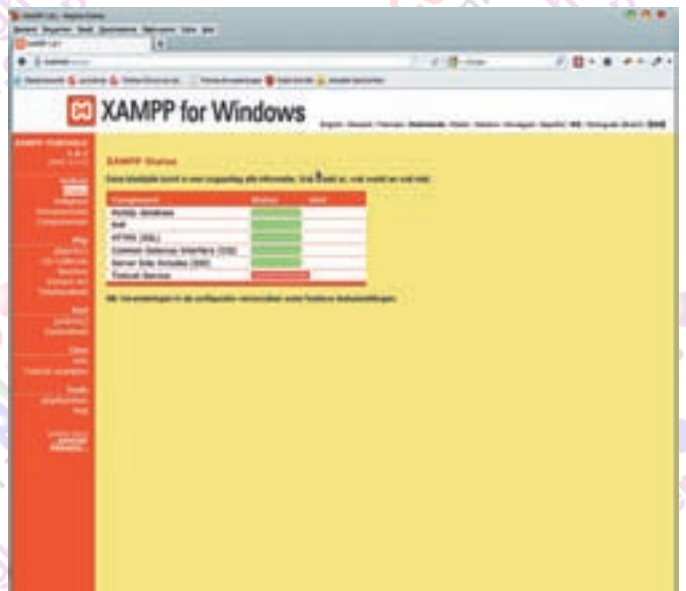
Xampp is een afkorting van Apache MySQL PHP en phpMyAdmin (met nog een paar programma's), waarbij de eerste letter voor het besturingssysteem staat: Wamp (Windows), Lamp (Linux) en Mamp (Apple Mac). U kunt het gratis (met een omvangrijke documentatie) downloaden van www.apachefriends.org en het bevat alles wat nodig is voor een lokale proefopstelling. Download de Portable Lite exe-versie, die u in een map of op een USB-stick kunt installeren en kopiëren.

Geef na dubbelklikken de betreffende map of stick aan en het programma installeert verder zichzelf (kan enige tijd duren). Zoek vervolgens naar 'XAMPP Control Panel' (afb. 1), waarmee u de server kunt starten en stoppen door de betreffende knop achter Apache en MySQL aan te klikken (die groen kleurt). De eerste keer vraagt het Veiligheidscentrum van Windows om toestemming. Typ vervolgens in de adresregel van uw browser: '<http://localhost/>' of '<http://127.0.0.1/>' en u ziet het welkomsscherm van XAMPP verschijnen. De geïnstalleerde versie is inclusief database en php, maar ook een gewone html-website loopt er uitstekend op. Nogmaals, de meeste professionele providers draaien op een variant van hetzelfde programma, dat over de hele wereld door ruim driekwart van alle professionele servers gebruikt wordt. Hoezo 'open source' en 'gratis' minderwaardig? Verplaats de inhoud van de map <Portable Server > xampp-portable > htdocs > naar een submap <_archief> zodat u deze later weer kunt terugzetten. Al was het maar, omdat zich hierin verscheidene interessante hulpprogramma's en scripts bevinden. Kopieer uw eigen website naar de nu lege map < htdocs > en zorg ervoor dat de startpagina de benaming 'index. html' of 'index.php' heeft.

Start de server via 'xampp control panel' en typ in het invoerwindow van uw browser 'http://localhost' en als alles goed gedaan is, ziet u uw eigen website in de browser verschijnen. Vergeet niet om, na het 'rondspelen', de website via het 'Control Panel' weer uit te zetten.

Afb. 2 Het welkomsscherm van XAMPP, met een aantal hulpen voorbeeldprogramma's

Afb. 3 De status van verscheidene hulpprogramma's

Benodigde programma's

Om zelf aan de slag te kunnen heeft u een lokale webserver nodig. Daarvoor bestaan verschillende (gratis) alternatieven, maar ik heb voor onderstaande gekozen vanwege de probleemloze installatie van Drupal hierin:

- Xampp Portable Lite (<http://www.apachefriends.org/en/xampp.html>) Dit programma installeert tevens een aantal dienstelijke hulpprogramma's, die u voorlopig kunt negeren. Ook voor wat betreft html / php -editors bestaan verschillen mogelijkheden.
- Een goede (gratis) editor is: Bluefish (<http://bluefish.openoffice.nl/index.html>) Deze editor is niet alleen geschikt voor html, maar beheerst ook programmeertalen als javascript, perl en php.
- Een wysiwyg-alternatief vormt: BlueGriffon (<http://bluegriffon.org/>) en voor het 'algemene' werk en snelle verbeteringen: Notepad++ (<http://notepad-plus-plus.org/>)

De volgende keer: de installatie van een cms-systeem als 'Drupal'.

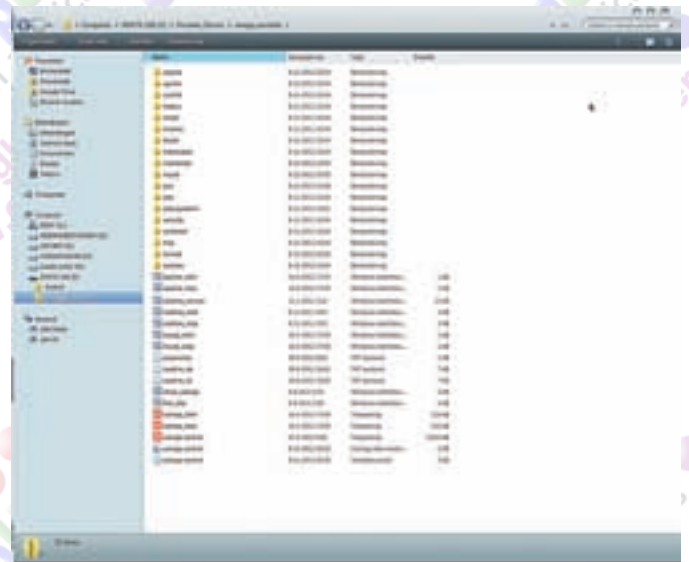
Afb. 1 Het controlescherm van XAMPP, waarmee u (onderdelen van) de lokale server kunt starten en stoppen

Afb. 4 Overzicht van de (ontbrekende) beveiliging van de lokale server, met de waarschuwing dat deze voor iedereen toegankelijk is.

Afb. 5 Online documentatie

Afb. 6 De door XAMPP geïnstalleerde mappen en bestanden